

VZPOMÍNKY NA PRAHU 1891

Pondělí, 04 listopad 2013

Vášení, vyprovokovali jste mě povídkami a komentáři o Praze. A nejsem Pražák, ještě dobře vzpomínám na moje toulky metropolí zaátkem devadesátých let. Píji ráno jsem ranním vlakem pravidelně každou státipraveným itinerářem, kam se podívám.

Tak jsem za dva roky nachodil po městě k tisíci kilometrů a neustále se rozhlížel, všiml si detailů staveb, lapač neznámými uličkami, vkrádal se do vnitrobloků a sledoval um velkomsta i z druhé strany domů. Výlet byl zakončen v Trojanově ulici, kde začínala odpolední škola. Mnoho se změnilo za dvacet let, jen si nemohu ujasnit, zda změny vedly k lepšímu.

Nechodil jsem po světě, když mě jda napsal knihu. Za uplynulých čtyřicet let nebyla vhodná příměst. Asi čekala na moji skutečnou dospělost. Musíme dosáhnout určitého věku, abychom si dovedli pochopit kvalitu... Jen lituji, že nejsem rodilý Pražák, Pardubíák, zkrátka Stádo. O těchto konětoti kniha hovoří. Zmiňuje místa, podniky i jména, které mnohý pamětník ještě znát - nebo aspoň potomky. Překládám vám pohled na vaše město, jak se jevil před sto léty mému dádovi:

„Souvislé vzpomínky na Prahu se mi uchovaly v paměti teprve z mých zájezdů v roce 1891. V tomto roce Jubilejní výstavy jsem byl v Praze a ovšem i na výstavě celkem sedmkrát. Je to jistě velmi mnoho, povážíme-li, že mi tehdy bylo necelých devět let. Všecky tyto mé zájezdy do Prahy byly vždy jen na jeden den. Pamatuji si z tehdejší doby na jeden delší pobyt, myslím, že třídenní. Bylo to v době, kdy byl v Praze návštěvní císař a bydlili jsme s otcem na Bělského náměstí (Dukelských hrdinů), nedaleko výstaviště v hotelu Tivoli. Byl to nájem, jenž stál tehdy ještě o samotě a když jsme ráno z rána vyšli, viděl jsem hned napravo v dále výstavní bránu a za ní obrysy Prámyslového paláce. Jednotlivé návštěvy Prahy z té doby se mi v paměti slily, ale celkový obraz, vzniklý z tehdejších zkušeností, je výrazný. Přijížděli jsme do Prahy ráno. Ulice zrá lehce zamířeny a nebyly otevřeny ještě ani uzenářské krámy, na jejichž teplý párek jsem se vždycky šel. Z obchodu jsem si zapamatoval náměstí Pařížské v Celetné ulici (dnes stojí na jeho místě obchod Bařev) a obchod s potravinami známými v malém bazaru mezi Příměstí a Ovocným trhem. Na ulicích mne ovšem nejvíc poutala koňská tramvaj. Výstražné pískání jejich koňů a stejnoměrné dusání koní bylo pro mě dlouho charakteristickým zvukem Prahy. Různobarevné tramvajové lístky (každá měla jinou barvu) jsem horlivě sbíral. Svezl jsem se také na elektrické dráze, kterou asi v délce osm set metrů postavil Křižík v době Jubilejní výstavy jako výstavní objekt v Ověnecké ulici na Letné (Ovenec je původní název Bubeně). Když jsme po ní jeli, musili kvůli mě zastavit, protože mi za rychlé jízdy v otevřeném voze uletěl klobouk.

Byl jsem tehdy také v Národním divadle a to odpoledne na Cestě kolem svatěta v osmdesáti dnech, v níž hrál Mořana nějakého legárního kuchaře.

Na hmotných sádkách (Vrchlického) jsem se zatím zatáhl s trojkou, na jaké bylo možno se zaplatit a do klece s papouškem jsem strkal prst tak všem, ať se do krve klovl.

Můj otec se podobal asi nějaké osobě známé z veřejného života nebo z úřadu, a to nám vydatně pomáhalo při všech záležitostech zvláště slavnostních. Strážníci nás uctívali a beze slova nás pouštěli tam, kam bychom se jinak nebyli dostali. Příměstí svatojánském ohrožují jsme se tak mohli usadit na připravených židlích na lávce Novotného a příměstí císařských jízdách Prahou jsme mohli procházet pešně udržovaným špalírem hned za císařským právodem.

Na Jubilejní výstavu si pamatuji dobře. Vidím jasně před sebou obrovskou homoli znázorňující denní spotřebu cukrářů, stejně jako ojíněné stroje na výrobu umělého ledu, prodáváky v holandských šepkách, rozličné van Houtenovo kakao, stejně jako výrobu párá, které se na místě udily a prodávaly.

Nejvíce mě přitahovaly všechny u svatelné fontány. Kaskády různobarevných světelných proudů, nepřehledné množství lidí a zpěv vlasteneckých písní se tu spojovaly v mohutný dojem, který nemohl nepřesobit na dřívejší mysl. Abych se otcem v tom hemžení a vzrušení neztratil, příměstí mi vždy pod ramena svatěta a za ten mě náhodou jsem byl na výstavišti svatětkem toho, jak se utrhla balon Kysibelka (dřívejší jméno Mattoniho kyselky podle místního jména Kysibl), jenž na výstavou vzlétal jako balon upoutaný a tehdy zrovna letěl volně. Kniha, ze které je úryvek, se jmenuje Paměti a jiné rukopisy a skutečně stojí za přečtení. VILÉM